

NOTES SOBRE LA FLORA DELS PIRINEUS I ELS PRE-PIRINEUS CATALANS

Josep Nuet i Badia *

Rebut: desembre de 1982

RÉSUMÉ

Notes sur la flore des Pyrénées et des Pre-pyrénées catalanes

Nous présentons dans ces notes la localisation de quelques plantes des Pyrénées et des Pré-pyrénées catalanes. Certaines de ces espèces: **Euphorbia hyberna**, **Pedicularis tuberosa**, **Menyanthes trifoliata**..., se font remarquer par sa rareté sur le versant S de la chaîne. Nous fournissons pour une grande partie des renseignements concernant le milieu et le substrat où elles s'enracinent. Ou y trouvera également le reticulé UTM de 10 km. Sauf indication contraire, elles appartiennent toutes à la zone 31T.

En aquestes notes presentem unes quantes localitzacions noves de plantes que hem anat recollint durant les nostres excursions pels Pirineus i els Pre-pirineus catalans. Algunes d'aquestes espècies: *Euphorbia hyberna*, *Pedicularis tuberosa*, *Menyanthes trifoliata*, etc., són notables per llur raresa en el vessant sud. Hom dona indicacions sobre l'ambient i, en molts casos, els substrats on arrelen. De totes les citacions es dona, a més, el quadrat UTM de 10 km. Si no s'indica res en contrari, pertanyen tots a la zona 31T.

Volem agrair l'atenció del Dr. Oriol de Bolòs, que ha donat una mirada a aquestes notes.

Abies alba Mill. — En un treball anterior (NUET, 1981) donàrem un mapa amb la relació dels indrets on es feia l'avet. Ara cal que hi afegim noves localitats: Alt Urgell: Montanissell, coll de la Fontfreda,

1.680 m (CG57); Ripollès: Gombrèn, baga de Puigbò, 1.350 m, exp. N (DG27); Alta Ribagorça: Viu de Llevata, vessant N de la serra de Sant Gervàs, 1.550-1.720 m (CG28). Actualment els avets són en una boxeda resultant de l'incendi de l'antiga avetosa (*Buxo-Abietetum albae*).

Aquesta darrera localitat, que ens comunicà verbalment el Dr. J. Vigo, encara que ell no la visità, l'hem poguda comprovar personalment. L'únic habitant d'Adons, la senyora Teresa Carrera, ens digué que aquests avets (en vam comptar uns 25 de força grans) han crescut després d'un incendi que ocorregué fa més de seixanta anys i que ella no veié pas.

Aceras anthropophorum (L.) R. Br. — Ripollès: Vallfogona de Ripollès, solana de la serra de puig Estela, 1.150 m, exp. S (DG47), en una joncada.

* Avinguda de Pedralbes, 46, 2n. 08034 Barcelona.

Aconitum anthora L. — Alta Ribagorça: Barruera, sota la presa de l'estany de Cavallers, 1.630 m (CH21), la recol·lectaren els meus pares en un herbassar prop de l'aigua, en terreny silici; Benasc, refugi de la Renclusa, 2.140 m (CH02), força abundant en un pradet sec, sobre substrat calcinal; Alta Cerdanya: Anòstrina, cabana de l'Avellanosa, 1.665 m (DH10), sobre terreny morrènic silici; Capcir: Font-rabiosa, refugi de la Jaceta a la vall de Galba, 1.630 m, exp. S (DH22), prats secs sobre substrat calcinal; Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, Costa Rasa, 1.900 m; Platissar de Dalt, 1.725 m, sobre substrat de calcàries devonians (DG18).

Actaea spicata L. — Garrotxa: Falgars d'en Bas, muntanya de Cabrera, 1.250 m, exp. E (DG55), en una fageda (*Scillo-Fagetum*).

Adonis pyrenaica DC. in Lamk. et DC. — Ripollès: Queralbs, Núria, a la vall de Nou Creus, 2.120 m, exp. N (DG39), sobre terreny esquistós. Baixa Cerdanya: Alp, a la Molina, al capdamunt del pla de Font Canaleta, 1.760-1.800 m, exp. N, trobada amb l'amic A. Rosell; torrent Negre, 1.950 m, exp. N; Costa Rasa, 2.050 m, exp. N (DG18), totes sobre roques calcinals.

Aethionema saxatile (L.) R. Br. — Alta Ribagorça: Espluga de Serra, entre els corrals de Sallans i l'ermita de Sant Gervàs, 1.325 m, exp. S (CG28).

Agrostis agrostiflora (Beck.) Rauschert var. **mutica** (Kock) Hubbard (= *Calamagrostis tenella* (Schrader) Link.). — Pallars Sobirà: Espot, estany de la Llosa d'Avall, 2.260 m (CH31), en un lloc molt humit entre blocs granítics. Conflent: Censà, coma de Pontils, 2.200 m (DH32), a redós de blocs granítics vora un rierol; Ripollès: Setcases, Ulldeter, 2.300 m (DG39), vores de rierols, herbassars de megafòrbies.

En un treball recent, VIGO (1981b) donava notícia de la troballa d'aquesta graminia a la Vall de Ribes: gorges del Freser. També ha estat trobada a l'estany de Meranges (leg. CAPELL, in PAUNERO, 1953), i a Andorra: Soldeu (BARNOLA in LOSA & MONTERRAT, 1951). El descobriment inicial d'aquesta planta als Pirineus, el devem a BRAUN-BLANQUET (1945) a la vall de Galba (Capcir).

Alchemilla fissa Guenther et Schumm. subsp. **pyrenaica** (Duf.) O. Bolòs et J. Vigo. — Pallars Sobirà: Espot, estany petit d'Amitges, 2.400 m (CH31), prat molt humit, al límit superior de l'estatge subalpí, sobre substrat silici. Raríssima.

Amelanchier ovalis Medik. var. **balearica** Briq. — Pallars Sobirà: Espot, ribera de l'Abeller, 2.340 m, exp. S (CH31), arrela a les fissures d'un bloc granític.

Aquesta nova localitat representa el punt més alt on s'ha trobat mai; les anteriors altituds màximes (1.850 m) eren a la vall Ferrera (cf. FARRENY, 1978).

Anemone alpina L. subsp. **apiifolia** (Scop.) O. Bolòs et J. Vigo. — Pallars Sobirà: Espot, refugi d'Amitges, 2.300-2.400 m (CH31); circ de Peguera, prop del coll de Monestero, 2.600 m, exp. S (CH31). Ripollès: Setcases, Ulldeter, 1.970-2.300 m (DG39); vessant S de roca Colom, a les valls de Concròs i del Carboner, 1.570-2.100 m, exp. S (DG49).

Les darreres localitats corresponen al límit E de l'àrea de dispersió d'aquesta planta als Pirineus.

Antirrhinum asarina L. — Alt Empordà: Palau-saverdera, a la serra de Rodes, sobre l'ermita de Sant Onofre, 600 m (EG18), sobre roques metamòrfiques.

Antirrhinum molle L. — La Noguera: les Avellanes, ermita de Montalegre, 866 m, exp. N (CG13). Alt Urgell: Peramola, cim de Sant Honorat, 1.060 m, exp. S (CG56).

Arctostaphylos uva-ursi (L.) Sprengel — Vallespir: Costoja, vessant S del roc del Bou, 1.030 m, exp. SE (DG79), sobre granit descompost. Berguedà: Salde, part baixa de la tartera del Pedraforca, 1.700 m, exp. S (CG97), sobre roca calcinal. Alt Urgell: Peramola, serra del Corb, 875 m, exp. E (CG55), amb *Pinus nigra* subsp. *salzmannii*; Montanissell, el Pitarell, 1.300 m; pas de la canal del Duró, 1.690 m; els Prats, 1.460 m (CG57). Pallars Jussà: Hortonedà de la Conca, mont Pedrós, 1.600 m (CG47); Serradell, camí al coll d'Espluga, 1.300 m (CG28); Espluga de Serra, entre l'ermita de Sant Gervàs i el Portús, 1.600 m (CG28).

Arenaria purpurascens Ramond — Pallars Sobirà: Espot, bosc de Samboiné, sota els Encantats, 1.950 m, exp. N (CH31),

sobre unes roques calcàries devonians. Alta Ribagorça: Benasc, refugi de la Renclusa, 2.180 m (CH02), sobre el mateix substrat.

Arisarum vulgare Targ.-Tozz. — Alt Empordà: Palau-saverdera, camí de Sant Onofre, 250 m (EG18), sobre esquistos ordovicians.

Aruncus dioicus (Walter) Fernald (= *Spiraea aruncus* L.) — Vall d'Aran: Bostost, pista del clot de Baretges, 1.400 m, exp. N (CH03), dins la fageda resseguint alguns còrrecs més humits.

Asplenium marinum L. — Vallespir: Banyuls de la Marenda, vessant NE del puig de la Calma, 500 m (EG09).

Es feia en un reguerot juntament amb *Blechnum spicant* i dues altres falgueres, *Athyrium filix-femina* i *Pteridium aquilinum*. Aquest indret constitueix el límit oriental i altitudinal d'aquesta falguera.

Asplenium marinum és una espècie que viu a les roques ombrejades, generalment silícies, del litoral i no sobrepassa els 100 metres d'altitud.

Atropa bella-donna L. — Berguedà: Saldes, torrent i coll de Balma, 1.380-1.580 m (CG97, CG98), a les clarianes de la pineda de pi roig.

Betula pubescens Ehrh. — Pallars Sobirà: Espot, estany de Ratera, 2.100-2.180 m (CH31), amb *Betula pendula* i *Pinus mugo* subsp. *uncinata*. Vall d'Aran: Salardú, entre Montgarri i les bordes d'Alòs, 1.500-1.600 m (CH33, CH43). Alta Cerdanya: Bolquera, estany de Pradella, 1.980 m (DH11), amb *Pinus mugo* subsp. *uncinata*. Capcir: Formiguera, sota el coll de Censà, 1.750 m, exp. NW (DH31), enmig de *Pinus mugo* subsp. *uncinata*.

Blechnum spicant (L.) Roth. var. **spicant**. — Vallespir: Banyuls de la Marenda, vessant NE del puig de la Calma, 500 m (EG09), sobre substrat esquistós silurià. Refugi en una clotada on s'escorria un magre reguerot d'aigua.

Aquesta localitat és el límit E de l'àrea de dispersió d'aquesta falguera als Pirineus. Era coneguda del Canigó i del Costabona (GAUTIER, 1898).

Pallars Sobirà: Noarre, sobre la pleta Palomera, 1.680 m (CH52), en una avetosa.

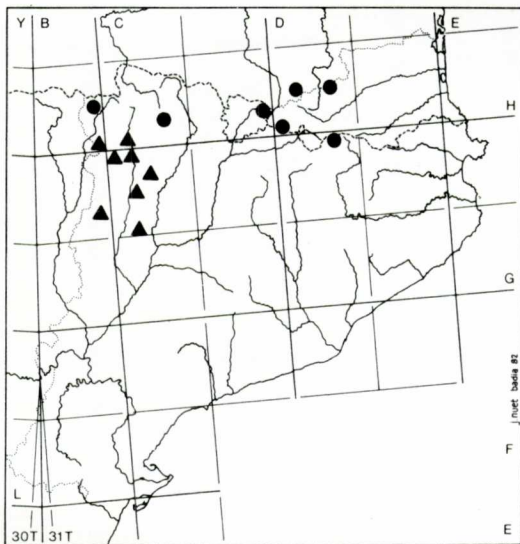

FIG. 1. Localitats conegudes d'*Agrostis agrostiflora* (Beck.) Rauschert (punts) i de *Genista horrida* (Vahl.) DC. (triangles) a Catalunya en els quadrats UTM de 10 km.

Localités connues d'*Agrostis agrostiflora* (Beck.) Rauschert (points) et de *Genista horrida* (Vahl.) DC. (triangles) en Catalogne dans le réticulé UTM de 10 km.

Bulbocodium vernum L. — Pallars Jussà: Hortonedà de la Conca, mont Pedrós, 1.600 m (CG47), sobre roques calcàries. Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, al torrent del coll de Pal, 1.850 m (DG18), sobre calcàries devonians.

Bupleurum angulosum L. — Pallars Sobirà: Espot, vers el refugi d'Amitges, 2.340 metres, exp. E (CH31), sobre granits.

Aquesta espècie es troba normalment sobre substrats calcinals on ens ha semblat veure-la al coll del Encantats, 2.580 m, rara.

Castanea sativa Mill. — Alt Empordà: Palau-saverdera, rec de Sant Onofre, 300 metres, exp. SW (EG18). Els castanyers arrelen en un fonal humit, pel fons del qual circula aigua.

Espècie no citada a la flora de l'Alt Empordà de MALAGARRIGA (1976).

Catabrosa aquatica (L.) P. B. — Garrotxa: Sant Privat d'en Bas, pla Traver, 1.250 metres (DG46), ribes dels rierols.

Chrysosplenium oppositifolium L. — Pallars Sobirà: Tavascan, al N del poble, 1140 m (CH52).

Al Pallars Sobirà només es coneixia de la Coma de Burg i la vall Ferrera (FARRENY, 1978) (cf. VIGO, 1981).

Ripollès: Queralbs, font a l'inici del camí de la Ruïra, 1.225 m (DG38). Alt Empordà: Maçanet de Cabrenys, font del Moixer, sobre el santuari de les Salines, 1.340 m (DG78).

Crocus nudiflorus Sm. — Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, a la Comella, 2.000 m, exp. S (DG18), sobre calcàries devonianes; torrent del coll de Pal, 1.600 m (DG18), sobre esquistos ordovicians. Osona: l'Esquirol, muntanya de Cabrera al pla del Prat, 1.300 (DG55), en unes landes (*Chamaecytisocalunetum*).

Aquesta darrera localitat és una de les del límit S de l'espècie. Prop d'aquí era coneguda de Puigscalm, pla Traver! (CADEVALL, 1913-1937) i de prop del coll de Bracons (CERVI & ROMO, 1981).

Digitalis purpurea L. — Pallars Sobirà: Espot, circ de Peguera, estany Trescuro, 2.300 m, exp. NE (CH31), sobre granit; Sorpe: vall de la Bonaigua, Mare de Déu de les Ares, 1.970 m (CH32); Noarre, sobre la pleta Palomera, 1.680 m (CH52).

Dryas octopetala L. — Espècie pròpia de les carenes ventejades sobre substrat calcari. Vall d'Aran: Salardú, vessant W del tuc de Baciver, 2.450 m (CH33). Pallars Sobirà: Espot, aresta al N dels Encantats, 2.580 m (CH31); circ de Peguera, a l'E de l'estany Negre, 2.500 m, exp. W (CH31). Llenguadoc, País de Salt: Rocafort de Salt, prop del roc de Madres, 2.400 m (DH32). Conflent: Censà, pla dels Gorgs, 2.320 m (DH32). Ripollès: Queralbs, coll de la Marrana, 2.530 m (DG39). Berguedà: Bagà, la Tosa d'Alp, 2.500 m, exp. N (DG08). Baixa Cerdanya: Alp, puig d'Alp, 2.280 m (DG08).

Epipactis palustris (L.) Crantz. — Osona: l'Esquirol, les Perxes, 840 m (DG45), en una mullera amb una vegetació pertanyent a l'aliança *Molinio-Holoschoenion*.

Eriophorum vaginatum L. — Alta Ribagorça: Benasc, estany de Paderna, 2.225 m (CH02), a les ribes de l'estany, sobre sorres granítiques xopes d'aigua.

Euphorbia hyberna L. — Pallars Sobirà: Tavascan, la Roia de Mollàs, entre la cabana del Fangassal i el clot de l'Escala, 1.900 m (CH52).

Aquesta és la primera citació d'aquesta eufòrbia al Pallars (cf. VIGO, 1981a), car després de Montgarri ! no es trobava ja fins al Capcir: estany de la Balmeta (DH11); bosc de la Mata (DH21); vall de Galba (DH22). JEANBERNAT & TIMBAL-LAGRAVE (1887), la citaren a la Quillana i a la Mata.

Galanthus nivalis L. — Alt Empordà: Maçanet de Cabrenys, roc de Frausa, 1.400-1.435 m, exp. N i S (DG79), en uns falguejars sobre substrat gnèssic.

Genista horrida (Vahl.) DC. (= *Echinopartum horridum* (Vahl.) Rothm.). — Alta Ribagorça: Espluga de Serra, vessant S de la serra de Sant Gervàs, entre l'ermita i el Portús, 1.570 m (CG28), amb *Arctostaphylos uva-ursi*.

Aquesta localitat correspon a un dels punts extrems del límit E de l'àrea de dispersió d'aquesta espècie continental, juntament amb les localitats de la serra de Lleràs, Montsec d'Ares i prop de Vilaller (cf. CARRILLO & NINOT, 1981; ROMO, 1981); vegeu també el mapa publicat a ROMO, 1983).

Gentiana cruciata L. — Berguedà: Saldes, coll de Llúria, 1.300 m, exp. N (CG97), sobre substrat calcinal. Ripollès: Ogassa, camí de Saltor, entre el puig de la Caritat i la riera d'Ogassa, 1.400 (DG37); Ribes de Freser, sota els cingles de Sant Eloi, 1.260 metres (DG37), sobre substrat calcinal.

Geranium cinereum Cav. subsp. **cinereum**. — A l'Aragó, Sobrarb: Bielsa, vall de Barrosa, 1.670 m (BH63).

Geum rivale L. — Baixa Cerdanya: Alp, la Molina a diferents indrets on és poc abundant: sota el xalet del CEC; font del Platissar de Dalt i l'Avetar, entre 1.500 i 1.750 m (DG18). Viu a les clotades humides i vores de fonts.

Glechoma hederacea L. — Ripollès: Santa Maria de Besora, font dels Ferrers, 920 metres, exp. S (DG36), en un sòl molt humit. Osona: Rupit, font del Carreguell, 860 m, exp. N (DG55).

Globularia nudicaulis L. — Pallars Sobirà: Espot, coll dels Encantats, 2.580 m, exp. S (CH31), a les roques calcínals.

Globularia repens Lamk. — Pallars Sobirà: Espot, prop de l'estany de la Llosa d'Avall, 2.350 m, exp. S (CH31), en unes fissures de les roques granítiques.

Normalment no es troba a les roques silícies sinó tot el contrari, com a l'aresta SW de l'Encantat gran, 2.650 m (CH31), sobre roca calcària devoniana.

Ilex aquifolium L. — Alt Empordà: Port de la Selva, castell de Verdera, 640 m, exp. N (EG18).

Juncus filiformis L. — Pallars Sobirà: Espot, estany de Ratera, 2.120 m i a la ribera de l'Abeller, 2.200 m (CH31). Alta Cerdanya: Font-romeu, estany de Pradella, 1.980 m (DH11). Capcir: els Angles, estany de la Balmeta, 2.047 m (DH11). Conflent: Censà, massís de Madres al clot Rodó, 2.250 m (DH32), al marge d'un rierol, prop d'uns aiguamolls.

Laserpitium siler L. — Vall d'Aran: Saldú, les Marrades del Solà, 1.570 m (CH33), prats de dall sobre substrat calcíal devonià.

Aquest lacerpici només va ésser recol·lectat per LENAS (1912) a les roques del fons de l'Artiga de Viella [barranc dels Puis?] i, segons ell mateix escriu, no la trobà enlloc més.

Leucorchis albida (L.) E. Meyer ex Patze (= *Orchis albida* Scop.) — Alta Ribagorça: Benasc, estany de Paderna, 2.225 m (CH02). Pallars Sobirà: Espot, sobre l'estany de la Llosa d'Avall, 2.310 m (CH31), en un prat humit. Ripollès: Setcases, Ulldetar, 2.300 m (DG39), en un herbassar de megafòrbies (ROSELL, NUET & PANAREDA, 1982).

També hem vist aquesta orquídia al vessant N dels Pirineus centrals, Occitània, Bigorra: Arrens, sobre la cabana de Dombas, 1.600 m (30T YN24), matollar de nerts; Cautarés [Cauterets], entre el refugi Wallon i l'estany d'Aratilha [Aratille], 1.900 m (30T YN34).

Lithodora fruticosa (L.) Griseb (= *Lithospermum fruticosum* L.) — Berguedà: Bagà, sobre el Paller de Dalt, 1.350 m, exp. S (DG08), vessants molt àrids. Alt Ur-

gell: Montanissell, els Prats, camí del pla de la Llet, 1.780 m, exp. S (CG47).

Lonicera alpigena L. — Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, font del Platissar de Dalt, 1.725 m (DG18), en una bardissa muntanyenca, humida, sobre substrat calcíal.

Lonicera nigra L. — Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, a l'Avetar, 1.500 m, exp. N (DG18), en una avetosa.

Lonicera pyrenaica L. — Alta Ribagorça: Benasc, refugi de la Renclusa, 2.145 m (CH02), sobre roques calcínals. Ripollès: Queralbs, el Pinetar, 1.800 m (DG39), fissures d'una roca esquistosa.

Menyanthes trifoliata L. — Alta Ribagorça: Barruera, estanyol entre l'estany de Travessani i el de Tumeneja, 2.270 m (CH21), amb *Carex rostrata*.

Aquesta és una de les poques localitats del trèvol d'aigua al vessant S dels Pirineus. També l'hem vist en alguns estanys de l'Alta Cerdanya: Angostrina, estany de Pradella, ja citada per GAUTIER (1898), i a l'estany Sec, 2.160 m (DH11).

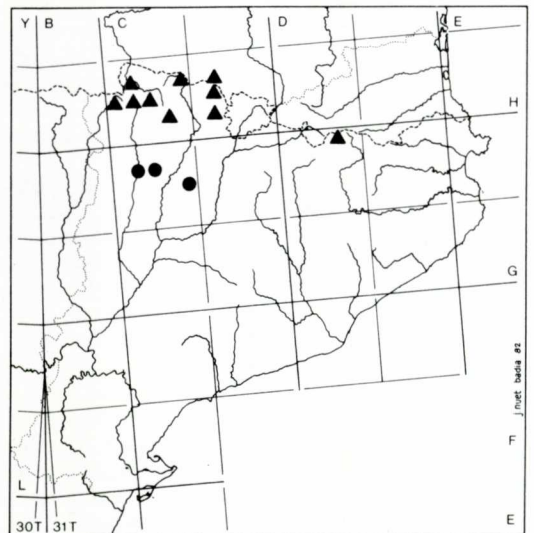

Fig. 2. Localitats conegudes de *Narcissus alpestris* Pugsley (punts) i de *Leucorchis albida* (L.) E. Meyer ex Patze (triangles) a Catalunya en els quadrats UTM de 10 km.

Localités connues de *Narcissus alpestris* Pugsley (points) et de *Leucorchis albida* (L.) E. Meyer ex Patze (triangles) en Catalogne dans les réticulé UTM de 10 km.

Merendera pyrenaica (Pourret) P. Fourn. — Alta Ribagorça: Viu de Llevata, coll de la Creu de Perves, 1.320 m, exp. N (CG29). Alt Urgell: Peramola, coll del Mú, 880 m (CG56), codines sobre conglomerats oligocens.

Moneses uniflora (L.) A. Gray (= *Pyrola uniflora* L.) — Ripollès: Sant Joan de les Abadesses, 1.050 m, exp. N (DG47), en una pineda de pi roig (*Hylocomio-Pinetum catalaunicae*). Berguedà: Borredà, obaga del coll de Forcons, 970 m, exp. N (DG16), en una pineda de pi roig amb molces.

Mucizonia sedoides (DC.) D. A. Webb (= *Sedum candollei* Hamet = *Umbilicus sedoides* DC.). — Pallars Sobirà: Espot, canal S del port de Sant Maurici, 2.700 m (CH31), arrela als espais sorrencs (sauló) que hi ha entre els blocs granítics. Conflent: Evol, sobre el gorg Blau de Noedes, 2.300 m, exp. E (DH32). Vall d'Aran: Viella, vall de l'Artiga de Lin, a la collada de l'Infern al capdamunt de la canal de Pumero, 2.300 m (CH02).

Narcissus alpestris Pugsley — Pallars Jussà: Serradell, camí a Espluga de Serra, als vessants de la serra de Lleràs, 1.400-1.480 m (CG28), sobre conglomerats rojos de l'Oligocè. Alta Ribagorça: Viu de Llevata, el Portús, 1.660 m, exp. N; l'Abedoga d'Adons, 1.750 m, exp. N; la Pala del Teller, 1.887 m, exp. N, ab. (CG18), sobre calcàries molt fissurades del Cretaci superior. A mig abril aquests narcisos eren en plena florida.

En aquest moment la citació del Boumort (PUJADAS, 1981) i aquestes de la serra de Sant Gervàs i de Lleràs són les que es troben més a l'E de l'àrea de dispersió d'aquest narcís que s'estén pels Pre-pirineus des de Sant Joan de la Penya fins al Boumort (cf. VILLAR, 1980; PUJADAS, 1981); vegeu també el mapa publicat a ROMO, 1983).

Narcissus poeticus L. — Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, a la Comella, 2.000 m (DG18). Ripollès: Vidrà, coll de Vidrà, 1.020 m, exp. S (DG46); Vallfogona de Ripollès, puig Estela, 1.300 m (DG47).

Aquesta darrera localitat no l'hem vista personalment, però el pagès de can Puntí de Vallfogona, ens mostrà al coll de Canes un pom de narcisos que acabava de collir al cim del puig Estela. Segons ens contà,

només n'hi ha un sol redol gran, i ells familiarment, anomenen els narcisos «puig-sesteles».

Narthecium ossifragum (L.) Huds. — Alta Cerdanya: Angostrina, ribera d'Angostrina, 1.920 m (DH11), en unes mulleres amb esfagnes.

Onosma tricerosperma Lag. (= *O. ethioides* L.). — Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, coll Ciser, 1.750 m; torrent de Coma Pregona, 2.050 m (DG08); Riu de Pen-dis, Penyesaltes de Moixeró, 2.240 m (DG08). Berguedà: Gòsol, sobre les Llosanques a la serra d'Ensija, 1.850 m, exp. S (CG97), prats d'ussona (*Festucion scopariae*); Guardiola de Berguedà, sobre Gréixer, al Raset, 1.950 m (DG08); Bagà, prop del refugi de Rebost, al pla Bagà, 1.850 m, exp. N (DG08).

Orchis pallens L. — Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, a la Comella, 2.060 m, exp. S (DG18), sobre roques calcàries devonianes.

Paeonia officinalis L. subsp. **humilis** (Retz.) Cullen et Heyw. — Vallespir: Banyuls de la Marenda, vessant NE del puig de la Calma, 480 m (EG09), sobre esquistos silurians.

Aquesta citació ve a confirmar la que féu GAUTIER (1898), de l'Albera.

Parnassia palustris L. subsp. **palustris**. — Ripollès: Vidrà, sota Sant Bartomeu de Covildases, 1.100 m, exp. S (DG46), en una mullera. Berguedà: la Quar, molí de Vilar-timó, 640 m (DG16), en una mullera.

Pedicularis tuberosa L. — Pallars Sobirà: Espot, refugi d'Amitges, 2.320 m, exp. S (CH31), prats sobre substrat silici.

És una espècie molt rara a Catalunya. FONT I QUER (1947) la trobà a la propera vall de Boí: entre el Portarró d'Espot i Colomers. Fora d'aquí havia estat indicada a la Vall d'Aran, però LLENAS (1912) l'excloué del seu catàleg en no haver-la trobada mai. TANMATEIX, CADEVALL (1913-1937) reporta algunes citacions dels Pirineus Orientals: Prats de Molló, a la torre de Mir; Costabona; Capcir, prop de Ral (LAP.); vall de Juella (TIMB. ex BUB.).

Potentilla nivalis Lapeyr. — Berguedà: Fígols, serrat del Pal a la serra d'Ensija,

2.260 m, exp. N (CG97), a les fissures de les roques calcàries cretàcies. Rara.

Espècie no citada per VIVES (1964) a la seva flora de l'Alt Cardener.

Primula elatior (L.) Schreber subsp. **intricata** Gr. et Godr. — Pallars Sobirà: Espot, coll dels Encantats, 2.580 m, exp. SE (CH31), sobre substrat calcinal.

Ranunculus amplexicaulis L. — Pallars Sobirà: Espot, sobre l'estany de Sant Maurici, 1.950 m, exp. SW (CH31), sobre substrat silici.

Hi ha constància de la seva existència a la Vall d'Aran (LLENAS, 1912) i a la vall Ferrera (FONT I QUER, 1915). Aquestes localitats del Pallars constitueixen el límit SE de l'àrea de dispersió d'aquesta espècie.

Ranunculus glacialis L. — Pallars Sobirà: Espot, vessant E del tuc de Saburó, 2.800 m (CH31). Molt rara. Viu als replans i a les fissures amb una mica de terra de les roques granítiques.

És una espècie rara als Pirineus. Ha estat indicada al voltant de Núria (cf. CADEVALL, 1913-1937), a la Vall d'Aran, coma de Gireta (LLENAS, 1912) i a la Maladeta (CADEVALL, 1913-37) on també la trobarem en una morrena de la gelera d'Aneto, prop del Portilló superior, 2.900 m (CH03).

Ranunculus hederaceus L. subsp. **hederaceus**. — Ripollès: Ribes de Freser, reguerot de la font de l'Home Mort, 1.630 m (DG38), en una comunitat fontinal (Al. *Cardamino-Montion*).¹

Reseda glauca L. — Pallars Sobirà: Espot, sota els Encantats al bosc de Samboiné, 1.950 m, exp. N (CH31), sobre roques calcàries; estany gran d'Amitges, 2.380 m, exp. S (CH31), en un espai cimentat.

Rubus idaeus L. — Pallars Sobirà: Espot, comes d'Amitges fins a 2.300 m (CH31).

1. Amb posterioritat a la redacció d'aquestes notes J. Vigo (1983) ha publicat la *Flora de la Vall de Ribes*, en la qual no consta aquest ranuncle de distribució atlàntica.

Aquesta citació que aportem representaria un dels punts del límit altitudinal de l'espècie i, pel que coneixem, la primera citació al Ripollès. Era coneguda a l'Alta i Baixa Cerdanya, al Conflent i al Vallespir i també a la Garrotxa i a l'Alt Empordà.

Vallespir: Ceret, roc de Frausa, 1.400 m, exp. N (DG79).

Rubus saxatilis L. — Baixa Cerdanya: Alp, la Molina, a l'Avetar, 1.500 m, exp. N (DG18), en una clariana de l'avetosa.

Salix phylicifolia L. — Pallars Sobirà: Espot, estany de Ratera, 2.130 m (CH31). Vall d'Aran: Salardú, ribera d'Aigoamotx a la borda Lacreu, 1.700 m (CH22), en un bosquet de ribera.

Sanicula europaea L. — Berguedà: la la Quar, serra de Sant Isidre, 1.000 m, exp. S (DG16).

Saussurea alpina (L.) DC. — Conflent: Noedes, el gorg Blau, 2.130 m (DH32), en un herbassar de megafòrbies. Aquesta localitat és al límit E de la seva àrea de dispersió (cf. LOSA & MONTSERRAT, 1951).

Saxifraga praetermissa D. A. Webb (= *S. ajugifolia* auct. non L.). — Pallars Sobirà: Espot, port de Sant Maurici, 2.700 m, exp. S; refugi d'Amitges, 2.380 m (CH31), petits espais terrosos entre blocs granítics.

Saxifraga pubescens Pourr. subsp. **irantiana** (F. W. Schultz) Engl. et Irmsch. — Alta Ribagorça: Benasc, massís de la Maladeta, entre el coll Maleït i el pic de la Maladeta, 3.280 m (CH02), en un relleix terrós entre els blocs de la cresta. Pallars Sobirà: Espot, port de Sant Maurici, 2.750 metres, exp. S (CH31).

Aquesta localitat nova constitueix el límit E de l'àrea de dispersió d'aquesta subspècie.

Saxifraga umbrosa L. — Pallars Sobirà: Espot, bosc de Samboiné, 1.950 m, exp. N (CH31), sobre roques ombrejades, humides, calcàries devonians, dins una pineda de pi negre.

Rothmaler (a CADEVALL, 1913-37) la recol·lectà a la ribera de Sant Maurici, a 1.500 m. Aquest punt correspon a un indret més amunt del pont de Suar, sobre Espot.

Sorbus aucuparia L. — Berguedà: Gisclareny, coll de l'Escriga, 1.300 m, exp. N (DG07), sobre substrat calcinal.

Sorbus chamaemespilus (L.) Crantz. — Pallars Sobirà: Espot, estany de Ratera,

2.150 m (CH31), en un bosc de pi negre (*Rhododendro-Pinetum uncinatae*). Alta Ribagorça: Benasc, vall de Barrancs, 2.100 m (CH02).

Veronica urticifolia Jacq. — Pallars Sobirà: Espot, bosc de Samboiné, 1.955 m, exp. N (CH31). Capcir: Font-rabiosa, a la vall de Galba, refugi de la Jaceta, 1.650 m, exp. N (DH22). Conflent: Censà, cabana de dalt de la coma de Pontils, 1.925 m (CH32). Baixa Cerdanya: Alp, la Molina a l'Avetar, 1.500 m, exp. N (DG18), dins una avetosa.

Vitex agnus-castus L. — Alt Empordà: Cadaqués, rec de s'Alqueria, prop de Portlligat, 20 m (EG28), sobre llicorelles ordovicianes.

BIBLIOGRAFIA

- BRAUN-BLANQUET, J. 1945. Notes critiques sur la flore des Pyrénées-Orientales. *Comm. SIGMA*, n.º 87.
- CADEVALL I DIARS, J. (amb la col·laboració de P. Font i Quer, W. Rothmaler i A. Sallent). 1913-1937. *Flora de Catalunya*. I.E.C. Barcelona.
- CARRILLO, A. & NINOT, J. M. 1981. Notes florístiques de la Vall de Boi. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 46 (Secc. Bot., 4): 107-110.
- CERVI, A. C. & ROMO, A. M. 1981. Nòtules florístiques. *Collect. Bot.*, 12: 89-95.
- FARRENY, J. E. 1978. Contribució al coneixement de la flora de la Vallferrera. *Acta Bot. Barc.*, 30.
- FONT I QUER, P. 1915. Plantes de Vallferrera. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 15.
- FONT I QUER, P. 1947. Flòrula de los valles de Bohí. *Ilerda*, 9: 7-94.
- GAUTIER, G. 1898. Catalogue raisonné de la Flore des Pyrénées Orientales. *Soc. Agric. Scient. Litt. Pyr.-Or.*
- JEANBERNAT, D. & TIMBAL-LAGRAVE, E. 1887. *Le Capsir*. Soc. Scien. Phys. Nat. Toulouse-Paris.
- LLENAS FERNÁNDEZ, M. 1912. *Contribución al estudio de la Flora del Pirineo Central (Valle de Arán)*. Inst. Cat. Hist. Nat. Barcelona.
- LOSA, M. & MONTSERRAT, P. 1950. *Aportaciones al conocimiento de la Flora de Andorra*. C.S.I.C. Zaragoza.
- MALAGARRIGA HERAS, R. de P. 1976. Catálogo de las plantas superiores del Alt Empordà. *Acta Phytotax. Barcin.*, 18.
- NUET I BADIA, J. 1981. Estudi sobre l'àrea de dispersió de l'avet (*Abies alba* Miller) a les terres catalanes. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 46 (Secc. Bot., 4): 117-127.
- PAUNERO, E. 1953. Agrostídeas españolas. *An. Inst. Bot. A. J. Cavanilles*, 11: 319-417.
- PUJADAS I FERRER, J. 1981. Algunes plantes del Boumort. *Butll. Int. Cat. Hist. Nat.*, 46 (Secc. Bot., 4): 101-102.
- ROMO, A. M. 1981. Algunes plantes dels Pre-pirineus. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 46 (Secc. Bot., 4): 99-100.
- ROMO, A. M. 1983. Dades per a la flora de la serra del Cis. *Collect. Bot.*, 14: 535.
- ROSELL, A., NUET I BADIA, J. & PANAREDA, J. M. (en premsa). Notes sobre la flora del circ d'Ulldeter (Ripollès). *XXVII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos a Sant Joan de les Abadesses*, 1982.
- VIGO, J. 1981a. Les plantes atlàntiques als Països Catalans. *Treb. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 9: 93-122.
- VIGO, J. 1981b. *Agrostis agrostiflora* (G. Beck) Rauschert [= *Calamagrostis agrostiflora* G. Beck, *Calamagrostis tenella* (Schrad.) Link] als Pirineus catalans. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 46 (Secc. Bot., 4): 155.
- VILLAR, L. 1980. Catálogo florístico del Pirineo occidental español. *Publ. Centro Pir. Biol. Exp.*, 11.
- VIVES, J. 1964. Vegetación de la alta cuenca del Cardener. *Acta Geob. Barcin.*, 1.